

Stockholm 2024-09-10

Naturvårdsverkets och Havs- och vattenmyndighetens förslag till nationell förteckning över invasiva främmande arter, samt tillhörande författningsändringar, KN2023/03476

Djurskyddet Sverige tackar för möjligheten att få komma med kommentarer på lagförslaget.

Generellt genom utredningen så har djurskyddsaspekter helt förbisetts, vilket är anmärkningsvärt. Det är viktigt att avlivning av djur sker på ett djurskyddsmässigt säkert och acceptabelt sätt. Om arten inte omfattas av jaktlagstiftningen behöver det finnas skrivelser om att djur ska avlivas av personer med kunskap om arten och kompetens om hur bedövning och avlivning ska genomföras. Hänvisning till att djurskyddslagstiftning och jaktlagstiftning innehåller bestämmelser om hur djur ska avlivas behöver läggas till i inledning av författningsförslaget.

Mink

Förslaget säger att mink (*Neovison vison*) upptas som invasiv art med undantag för djur som används eller ska användas för pälsdjursuppfödning. Dessa ska inte omfattas av förbuden i 7 a § 1–8 i förordningen. Eftersom det för mink föreslås ett generellt förbud men förslaget undantar kommersiell verksamhet så som pälsuppfödning gör Kommerskollegium bedömningen att åtgärden inte har en direkt eller indirekt effekt på handeln mellan medlemsstaterna och omfattas därmed inte av SPS-avtalet. Vi har utifrån Kommerskollegiums yttrande förståelse för att detta undantag föreslås, men vill samtidigt påpeka att det inte längre finns någon uppfödning av mink i Sverige och att Regeringen har beslutat att det ska påbörjas ett arbete med att se över djurskyddslagen i syfte att förbjuda pälsdjursuppfödning.

Vattenlevande arter

Vi vill påpeka att avlivning, i de fall det är aktuellt, måste ske på ett djurskyddsmässigt acceptabelt sätt. Fiskar och andra vattenlevande djur är generellt svåra att bedöva och avliva och relativt ny kunskap visar att många fiskar i Sverige avlivas med metoder som ger ett utdraget lidande och att det är svårt att mäta medvetlöshet hos fiskar^{1,2}. För många av de arter som föreslås ingå i listan över invasiva arter saknas enligt uppfattning kunskap och studier kring hur de bedövas och avlivas. Åtminstone en av de föreslagna arterna hålls som sällskapsdjur i Sverige idag och avlivning av dessa ska uppfylla djurskyddslagstiftningens bestämmelser. Det är därför högst olämpligt och oetiskt att det föreslås att djurägaren själva ska avliva dessa djur.

¹ Berg, C. et al. 2021. Bedövning vid slakt av fisk. Uppsala: Sveriges lantbruksuniversitet. (Rapporter från SLUs vetenskapliga råd för djurskydd 2021:1)

² Bowman, J. & Gräns, A. 2019. Stunning and killing of tropical and subtropical finfish in aquaculture during slaughter.

Amerikansk hummer

Vi ställer oss positiva till att begränsa möjligheten att importera levande amerikansk hummer och ser det som speciellt positivt för djurvälståndet att privatpersoner inte längre kommer att kunna köpa och avliva levande amerikansk hummer. SLUs vetenskapliga råd för djurskydd har uttalat att det finns bevis att kräftdjur har förmåga att uppleva smärta och fysiskt lidande³. Då de hålls av människan bör de alltså hållas, transporteras och avlivas så att djurskyddslagen uppfylls. Amerikansk hummer som importeras och hålls levande utsätts för mycket långa transporter, tveksamma hållandesätt och plågsamma avlivningsmetoder som inte kan anses uppfylla djurskyddslagen. Det hade varit önskvärt att import av levande amerikansk hummer helt begränsas, både för risken för spridning av arten i Sverige och av djurskyddsskäl, men förstår enligt Kommerkollegiums yttrande att detta inte är möjligt. Vi vill ändå uppmana att framöver se över om dagens transport, djurhållning och avlivning av amerikansk hummer kan anses uppfylla djurskyddslagen.

Väderfiskar

Vi väljer att inte uttala oss om det är rätt beslut att förbjuda hållandet av hela släktet *Misgurnus spp.* Enligt vad vi förstår är det framför allt kinesisk väderål (*M. anguillicaudatus*) som idag hålls som akvariefisk i Sverige. Enligt förslaget ska arten varken få föras in, hållas, födas upp, säljas, användas eller släppas ut i miljön. För tidigare arter som hålls som sällskapsdjur och som tagits upp på listan över invasiva arter har generell sättningsförbudet mot hållande undantagits för privatpersoner som håller djuret som sällskap så länge man haft djuret då arten listades, att djuret hålls på ett sådant sätt att det inte kan rymma samt inte tillåts reproducera sig.⁴ Vi föreslår att detta ska gälla även de väderfiskar som idag hålls som sällskapsdjur, om än i liten skala. Det finns vad vi förstår inga särskilda skäl att fiskar ska behandlas annorlunda än däggdjur.

I konsekvensanalysen beskrivs att den huvudsakliga konsekvensen av regleringen att hushåll tvingas byta ut dessa mot andra arter och att arbetsinsatsen anses vara liten samt eventuella känslomässiga band till fiskarna. Dessa känslomässiga band bör visas större hänsyn än de gör i förslaget på det sättet som det tidigare gjorts gällande andra sällskapsdjur som är med på EU:s förteckning över invasiva främmande arter.

Det är också anmärkningsvärt att förslaget inte tar hänsyn till djurskyddslagstiftningen då dessa djur hålls av människan och därmed ska avlivas på ett sätt som uppfyller djurskyddslagen och Jordbruksverkets föreskrift om slakt och avlivning (L22). Den senare undantar visserligen fisk för matproduktion, men inte andra fiskar som hålls av människan. I djurskyddslagen står att djur som avlivas ska skyddas mot onödigt lidande och obehag. Om de avlivas genom avblodning ska de bedövas innan. I föreskriften finns tydliga kunskapskrav att personen som hanterar djuren i samband med avlivning ska ha goda kunskaper om djurskydd och vara väl förtrogna med den bedövnings- respektive avlivningsmetod som ska användas. Som tidigare nämnt är fiskar generellt svåra att bedöva och avliva och vi hittar inga artspecifika rekommendationer för kinesisk väderål. Enligt uppgift avlivas ofta dessa akvariefiskar genom decapitering, vilket för flertalet fiskar som hålls för matproduktion inte anses vara acceptabelt om de inte bedövas först då metoden inte leder till att fisken direkt förlorar medvetandet eller dör⁵. Det kan inte uteslutas att detsamma gäller för till exempel kinesisk väderål och kan därmed inte anses vara förenligt med djurskyddslagen. Det är inte förenligt med acceptabelt djurskydd att överlåta avlivning till personer utan kunskap om korrekt

³ Berg, et al. 2023. Leddjurs förmåga att känna smärta och uppleva lidande. Uppsala: Sveriges lantbruksuniversitet (Rapporter från SLUs vetenskapliga råd för djurskydd, 2023:4).

⁴ <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/invasiva-frammande-arter/invasiva-frammande-djur/>. Läst 2024-09-07

⁵ Boyland, N. 2018. The welfare of farmed fish during slaughter in the European union. Compassion in world farming.

tillvägagångssätt och vi ser det som oacceptabelt att djurskyddsaspekterna av förslaget inte tas upp i konsekvensanalysen.

För Djurskyddet Sverige

Emma Brunberg
Sakkunnig

Anna Lundvall
Sakkunnig